

Megjelenik
hétenkint egyszer, vasárnap.

Szerkesztőség:
Békés-Csabán, kastély utca
8-ik sz. em.

Kiadó hivatal:
Gyulán Dobay János könyvnyom-
dája és Winkle Gábor könyvke-
reskedése.

A lap szellemi részét illető köz-
lemények a szerkesztőhöz Békés-
Csabára czimzendők, és legfeljebb
minden csütörtökig beküldendők.

BÉKÉS.

TÁRSADALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ HETILAP,
TÖBB BÉKÉSMEGYEI NYILVÁNOS EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési feltételek:

Egész évre helyben házhoz hordva
vagy vidékre 5 frt — kr.
postán küldve 5 frt 75 n.
Háromnegyed évre 3 n 50 n.
Félévre 2 n 50 n.
Évnyegyre 1 n 25 n.
Egyes szám ára 10 kr.

Hirdetési díjak:

Egy 4 hasábos petítor 5 kr.
Kétszeri közlésnél 4 n.
Háromszori közlésnél 3 n.
Többszöri hirdetéseknel enged-
mény adatik. Helyegyletek 30 kr.
A nyílt-tér sora 10 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐ: ZSILINSZKY MIHÁLY.

Hirdetések felvételnek: B. Gyulán Dobay János könyvnyomdájában és Winkle Gábor könyvnyomdájában. — B. Csabán a nyomdában. — Budapesten Haasenstein és Vogler, — Bécsben Naftles J. hirdetési irodájában. — Elfogadtatnak hirdetések vidékről levélbeni megrendelés által a „Békés” kiadó hivatalához” czimelve is.

Az iparosok legujabb mozgalma.

Akik a hazai iparosok sorsa iránt érdeklődnek, azok bizonyára nagy feszültséggel várják eredményét azon legujabb mozgalomnak, mely az iparosok köreit néhány hónap óta nagy izgatottságban tartja, kivált az ország nagyobb városaiban. Ezen mozgalomnak nem kevesebb a célja, mint az, hogy az iparosok s velük együtt a kereskedők is szövetkezzenek a legközelebbi követválasztások alkalmával oly egyéniségek megválasztására, akik az eddigelő háttérbe szorított anyagi érdekek előmozdítását óhajtják.

Már a jövő május 10-re össze is van hívva Szegedre egy „nemzetgazdasági országos congressus” melynek főfeladata lenne a jelzett „új párt” megalakítása és a célja hozzá: hogy pediglen a dolog sikere biztosítva legyen, egy száztagú előkészítő bizottság lett kiküldve, melynek elnöke Bakay Nándor szegedi iparos. Ezen bizottság egyik ülésén kimondatott: hogy ez új párt nem tartja czélszerűnek ez idő szerinti a közjogi alapot bolygatni, s ha bár nem azonos a kormányzással, mindamellett programja keretében érdemlő a kormányt támogatni fogja; azonban egyéb dolgokban sem fog akadékoskodó ellenzék képezni.

Világos e szavakból, hogy ez politikai párt akar lenni, melyhez nekünk, mint nem politikusoknak, semmi közünk; de mivel nézetünk szerint e törekvés mélyen bevág társadalmi életünkbe, nem mellőzhetjük szó nélkül, már csak azért sem, mivel az ez irányban való felhívások megyénk iparos köreiből is eljutottak s nem egy jóhiszemű polgártársunk nyugalmát zavarták fel.

T. munkatársunk ezen sorainak írása óta, már Szegeden is komoly hangok emelkedtek a „nemzetgazdasági párt” politikai jellege ellen, s úgy tudjuk, hogy a főmozgatók magok is belátták az abból eredhető veszélyeket.

TÁRCZA.

Lissovinyi Karolin.

(Jellemrajz.)
(Vége)

A mult században a legtöbb előkelő nemesi családból származott no legszívesebben tartózkodott falusi jószágán s annak boldog nyugalmát nem volt hajlandó egyhamar feleledni a nagy város csillamló fénye, csábító dícsőségével. Távol a világtól nem jutott ideje unatkozni, mert maga töltötte be házában mindenoldalulag a házi-női szerepet. Nem resteltette az a háztitkés ezzer gondjait személyesen ellátni, kulcsosomóval a kezében szobában, konyhában, folyosón s az előtérben mindenütt megjelenni, mindenkinek foglalkozást adni, mindent számon kérni s a házban mindenütt tisztaságot, rendet fentartani s mindent mozgásba hozni, mint a hogy a súly megindítja s folytonos mozgásban tartja az óra szerkezetét.

S a folytonos elfoglaltság mellett jutott még elegendő ideje a derék nőnek arra is, hogy a szűkebb családi körön kívül jótékonyágát kiterjessze az egész községre, melyben tartózkodott. A falusi jobbágyok az ily nőben nem rideg urróját, de jóltevő anyját tanulta ismerni. Hol a sors csapásai, az elemek pusztító karja a szegény jobbágy családot snjította: ott első a földes asszony jelent meg s enyhített a nyomorral küzdők állapotán, meg s enyhített a nyomorral küzdők állapotán. Hol kínos betegség szegeste ágyhoz a jobbágyot,

Tanul voltunk egy lázas jelenetnek, hol pathetikus hangon lett kimondva, miként addig a magyar iparból semmi sem lesz, míg az országgyűlés nem segít rajtunk!

És az iparosok nagy része hajlandó is ezt elhinni, mert hiszen e szavakban oly eszme van kifejezve, mely mód nélkül kedvez a tehetetlen szájas embereknek. Kinek is jutna eszébe önmagában keresni a baj okát!

Ahhoz, hogy valaki egyedül önmagában keresse a biztos erő forrását, a felvilágosodásnak oly foka kívánatik, melyhez csak kevés ember képes felemelkedni. — Azért nem is kell csodálkoznunk a felett, ha a mi iparosaink az ország minden vidékén melegen üdvözlők az országos segítség eszméjét, azon boldog hiedelmében lévő, hogy a törvényhozás elejét veheti mindazon közgazdasági bajainknak, melyek a mult évszázadokban oly hátrányára voltak az iparosok szabad mozgásának.

Mi azonban bátrak vagyunk egészen más meggyőződést táplálni lelkünkben, és kétségbe merjük vonni azt, hogy az iparosok és kereskedők speciális érdekei helyesen különválaszthatók lennének az ország bármely más igazi érdekétől, sőt kimerjük mondani azt is, hogy a jelzett mozgalom alap gondolatát szerencsétlennek tartjuk.

Megmondjuk, miért!

Először azért, mert az okvetlenül osztályérdeket fog felköltetni, amire a mi különben is zilált társadalmunknak legkisebb szüksége sincs. Másodszor azért, mert azt a gondolatot involválja magában, mintha a hazai iparon más valaki segíthetne, mint az iparosok kitaró becsületes munkája.

Még több okot is lehetne felhozni, de ez uttal ez a kettő is elég lesz nézetünk helybizonyítására.

Talán felesleges volna itten azt fejtegetni, hogy miért nem kell például kato-

nai vagy papi párt, mért veszedelmes a felekezeti vagy nemzetiségi párt. Ezt minden valamire való értelmes polgár tudja, és éppen ezen, itt elhallgatott okoknál fogva nem kell külön iparos párt sem. Mert vajon mi lenne annak legelső bizonyos következménye, ha az iparosok azon a leendő „országos congressuson” azt mondanák ki, hogy csak oly képviselőkre fogják szavazni, akik az ő érdekeiket fogják képviselni? Az, hogy a földmivelők osztálya, mely hazánkban túlyomó többségben van, hasonlóképen a maga külön érdekét karolná fel; — és lenne csakhamar olyan osztályharez, oly gyűlölség, mely társadalmunkat az eddigi pártoskodásnál is jobban dűlné fel! Mert nem szabad ám feledni, hogy a magyar (paraszt) ember természete nagyon hasonlít a szép leányéhoz; addig csak szép barátságban el az iparosokkal és az urakkal, míg ezek nem mellőzik, de ha mellőzik, akkor — mint mondani szokták — az istennel is szembe száll.

Isten mentse meg társadalmunkat és hazánkat az osztálygyűlölet ráktenéjétől! Hagyjuk a közgazdasági és ipari ügyeket is a haza egyetemleges boldogságát szívőkön hordozó jellemes és értelmes képviselőkre. Majd fogják azok tudni, hol, mikor és mily módon emeljék az iparosok különleges érdekeit.

Azonban van még egy sokkal fontosabb ok, a melynél fogva mi az ilyen törekvéseket nem helyeseljük. Bármennyire óhajtjuk is az iparos osztály boldogulását, bármennyire szeretnők, hogy minél rövidebb idő alatt mindazon feltételekkel rendelkezzenek, melyeknek segítségével a külföldiekkel való sikeres versenyt megállhassa: mégis hibásnak tartjuk azt a gondolatot, mely e feltételek előteremtését az országgyűléstől várja, mert a mi nézetünk szerint egyes ember ügy, mint valamely társulat csak önéreje által lehet nagygyá. De ahhoz mindenek felett az kívánatik,

hogy az a bizonyos egyén vagy társulat szeresse és becsülje meg önmagát. Országvilág tudja, mert tapasztalja, hogy a magyar iparosoknak legnagyobb része kicsinyli a maga mesterségét. S ezt bizonyítja azzal, hogy nagyobb részt ott hagyja műhelyét, tehát azt a helyet, mely az ő életpályájának központja, öröme és dícsősége, családjának pedig biztos alapja lehetne, és a helyet felesleg földmivelőknek, bérlőknek és politikusnak; vagyis más szóval: azt, amihez fiatal korban készült, amire tehát egy kicsit érthetne, elhanyagolja; ellenben azt, amihez épenességel nem ért, páratlan lelkesedéssel és csodálatos önámítással gyakorolja. Hozzunk fel példákat?... Talán sok lenne.

Ebben a visszás helyzetben találjuk mi a hazai ipar pangásának egyik főokát. Ezen kellene az illetőknek segíteni, mert ebből származik a bajoknak egész láncolata. Ebből származik az is, hogy a műhelyben ritkán forgó iparosok az elvállalt munkát nem készítik el időre, hogy rosszul dolgoznak, és hogy a mellett nagy árakat követelnek, a becsületszó pedig már kiment a divatból. Ebből származik az is, hogy a munkaadók bizalmatlanok, a szegényebb sorsuak félnek a megcsalástól, a gazdagabbak pedig egyenesen a külföldhöz fordulnak, csak azért, mert a hazai iparosok becsületében nem bíznak.

Ezek komoly bajok, melyeknek orvoslására csakugyan szövetkezni kellene, de nem politikai pártta, hanem oly társulattá, minőtől a „Békés” 8-ik száma szerint a csabai iparosok gondoskodtak, akik belátták, hogy az iparosok iránt megingott bizalmat csak a munkaadók jó, olcsó és pontos kiszolgálása által lehet visszaszerezni.

Legyenek a mi iparosaink szorgalmasak és takarékosak, keressék a főszerakozást a magok mesterségének tanulmányozásában és fejlesztésében, ne pedig az üdvötelen politikálásban; legyenek büszkéek be-

után ezek közül csak egy halt meg, az anyának háromféle 9 gyermekről kelle gondoskodnia. S ő gondoskodott is úgy, hogy első és második házasságának gyermekei s férjének gyermekei között nem tett különbséget; egyenlő mértékben szerette őket mind, s mindnyájan ösztönös ragaszkodtak hozzá, mint édes anyjokhoz. Hogy a nevelés, melyet a Tessedik szülők gyermekeiknek adtak, nem volt egyoldalú, szűkebbül, hanem a gyermek erejének szabad fejlődésére vala alapítva, bizonyítja azon körülmény, hogy midőn e gyermekek felnövekedtek a legkülönfélébb állásban a társadalomnak hasznos tagjaivá lettek. Az egyik királyi mérnök a féltelen Kőrös szabályozásánál, a másik ügyvéd, a harmadik szepfestő, a negyedik kereskedő, az ötödik gazda, a leányok lelkeseknek és gazdatiszteknek feleségei, mindenik a maga körében derék, becsületes, munkás hazafi és honleány. Emeljük ki, hogy Tessedik Sámuelnek legifjabb fia Ferencz a magyar irodalom mivéléhez is hozzá járult „Délfrancia-országi utazásának” egyes leírásával s e műve alapján a m. t. akadémia levelező-tagjává is választott.

Érdekes tudni, mit ítélt maga Tessedik gyermekeiről önélet iratában. Midőn előszámitaná első és második házasságának és mostoha gyermekeinek neveit egyenkint, befejezésül ezt mondja rólok:

„Ezen húsz gyermeket itt jellemeznem kellene, hogy kiutassam, minő hatással volt az én tanmódszerem saját gyermekeim nevelésére. Ezt azonban az utódokra és a halálom után itélendő em-

estiletszavakra és akkor okvetlenül be fog következni a hazai iparra nézve azon vitézkor, melyet a főbb városok iparosai tudják isten miféle mystikus című párt alakítás által vélnék előidézhetni, de melyet nézetünk szerint ezen az uton elérni nem lehet soha.

A munkás osztály egyik hatalmas védője, a híres Channing, és még előbb az iparosok legnagyobbika a dicső Franklin Benjamin azt mondta, hogy „személyes vesztő és méregkeverő az, aki elakarja hitetni a néppel (tehát az iparosokkal is) hogy másként is lehet gazdaságot és jólétet szerezni, mint becsületos munka által.”

Jegyezzék ezt meg magoknak a mi iparosaink. Kövessék a nagy Franklin tanácsát és cselepdíját, és akkor — higgyék el — boldogulni fognak ők, boldogulni — a hazáért.

Felhívás az indigo-ügyben.

A közönség előtt ismert dolog, hogy Sarlay János szarvasi tanárnak sok évi buvárkodás után sikerült a honi csulleng-növényből bengálival hasonló értékű indigót állítani elő.

Ha tekintetbe vesszük, hogy azon számtalan tudós és gyáros között, kik Európában évszázadok óta a csullengből indigót nyerni törekedtek, Sarlay az első, ki a gyártást saját találmánya alapján hűsítőre vitte, a mennyiben indigója két ízben (és utolszor épen azon adag, mely gazdasági egyetünk küldöttségének szemé előtt gyártott, s az egyleti igazgatóság által közvetlenül a miniszteriumnak felküldött) a kormány meghagyásából dr. Csányi Gusztáv köztudott tanár által vegytanítván, a legjobb külföldivel egyenlő tökélyűnek találták: — ha továbbá tekintetbe vesszük, hogy hazánk nyers állapotban és kelmeiben behozott indigóért évenként roppant összeget áldoz a külföldnek, és hogy az indigo-iparnak meghonosulása esetén nem csak ezen összeg megtakarítható lenne hazánkban, de a gyártandó festanyagnak kivitele után (mildön Anglia maga évenként átlag 50 millió forint értékű indigót visz be*) hazánk évenként tetemes activ jövedelemre tehető szert: könnyű belátni, hogy Sarlaynak találmánya egy oly hazai vívmány, mely egyeseknek úgy, mint az országnak anyagi gyarapodására egyik tényezőül szerepelni van hivatva.

Amde már az első kísérletek tetemes pénz áldozata kerülvén, miket Sarlay fedezni nem képes, sem hivatva nem volt, a m. kormányt a múlt években államsegéllyel támogatta. Azonban a segély a szükséglethez képest, a kincstárnak folytonosan szorult állapota miatt, elégtelenül lett kimérve. Az összesen nyújtott 2700 forint ugyanis a kisdél gyárnak teljes felszerelésére sem volt elégséges. Azon kívül Sarlay tanárhoz lévén köteve, a csullengnek megmiveltését és felgyártását csak igen házagosan hajthatta végre, minél fogva eddigi miveltésének mérve a kezdetlegességet meg nem haladhatta.

A bekésmegyei gazdasági egyet a m. kormány által a kísérlet feletti felügyelettel lévén megbízva, tavaly ősszel egy küldöttség által, melynek élén az igazgató elnök állt, a gyártási miveltet több

*) Cons. jel. II. évfolyam, 2-ik füzet.

bertársaimra bízom. Nekem ezentúl elég visszaemlékezniem lelki és testi teltségük szép fejlődésére, és kérem Istent, hogy azon jó magvakat, melyeket szíveikbe ültettem saját maguk és embertársaik javára kifejlessze és áldásaival bőven megáldja.

A milyen hűséggel és szerencsével nevelte Lissovinyi Karolin gyermekét, olyan hűséggel és egész odaadással fáradozott férjének sokoldalú, nehéz tervei kivételében. Valamint első neje Markóczy Terézia az általa felállított szarvasi gyakorlati-gazdasági intézetben jobb keze volt, ugy második neje is leghibebb segédje vala.

Nevezetes tünemény az, hogy egy falusi evangélikus papné anny sok kisebb nagyobb gyermek nevelése s egy számos tagból álló család házi gondjainak vitele mellett, még elegendő idővel rendelkezett a szövetgyár, — selyemtermelés, gyapjúfonás, miket Tessedik intézetének képesében felállított, továbbá a konyhakert, gyümölcsös, szőlő és mezei gazdaság ezer aprócsepre munkáira felügyelni, mindenütt személyesen dolgozni és folytonosan tanítani. Ezek mellett még ráért a házi orvoslással is foglalkozni s számtalanoknak betegségeit enyhíteni vagy azokat teljesen kigyógyítani. Kertjében szorgalmasan termeszt minden növényt, melynek gyógyhatásáról meg vala győződve. Ott találjuk kertjében egymár: mellett a bodzafa, zsálya, üröm, fűgyökér, csükküllő, pimpinella, közönséges és római szegfű, földi bodza gyógynövényeket, ott a kínai rhabarbarát is, mely gondozása mel-

napon át megszemléllette, s miután ez uton a gyártásnak sikeréről és nagy fontosságáról, valamint a gyártást mostohán korlátozó körülményekről meggyőződést szerzett, ezeket egy terjedelmes emlékiratban a m. kormány előtt kifejtvén, az 1875-ik évre egy oly mérvű államssegély kiutalványozását sürgette; mely Sarlayt képessé tegye arra, hogy tanári kereset-forrásáról lemondván, egész idejét a nagyobb méreben megindítandó indigo-gyártásnak szentelhesse, s e nagyobb mérv útján a gyártás eredményére nézve mind ő, mind a közönség azon adatokhoz juthasson, melyek alapján a vállalkozás e találmányt az eddigi kísérlet teréről az ipar mezejére áttulthessék.

Kerek számokban a gyár kiegészítésére 1000, 30 holdnyi területnek kibérlésére, megmunkálására és termésének felgyártására 2500, Sarlaynak évi ellátására 1500, összesen 5000 forint tett volna azon összeg, melynek segítségével e nagy horderejű és már eddig is nyereségesnek mutatkozó kísérlet a kívánt mérvben ki lett volna fejtethető.

Azonban a m. kormány, bár Sarlay indigo-gyártásának nagy fontosságát a két ízben végrehajtott vegyelemzés után ismételt meleg szavakkal elismerte, az országnak ismert szorult pénzügyi helyzeténél fogva a f. 1875-ik évre a kívánt 5000 forint helyett csak 1300 forint utalványozott s a hiány fedezésére nézve egyetünk a magánadakozás igénybe vételére utasította!

Ezen 1300 forintból 1000 forint a gyárnak mulhatatlanul szükséges kiegészítésére által felmésztertet, a maradék 300 forint 20 holdnyi — már tettleg kibérelt — területnek épen bérletét fedezi. *Nincsen tehát, miközül munkálja meg Sarlay a földterületet, s miből fedezze a gyártási költségeket, és ehhez járul, hogy tanári állásán megmaradni lévén kénytelen, nem gyakorolhat közvetlen felügyeletet a földművelőket felett, a mi azokat tudatolag szorított megárgatja!*

Ily mostoha körülmények között az indigo-gyártás ügye jelenleg aként áll, hogy ha Sarlay más uton kielégítő támogatásban nem részesül, egy időre a gyártás mérve ez idén egész oláh, a hol annak hírelé is a éarokozással teljes közönség előtt — saját hibáján kívül — megrendül, vagy kénytelen lesz a lelkes, de kimerült és elhagyott búrát, hazánk és meggyének nagy ségényére a már is sürően kínákozó külföldi segélyt igénybe venni és ráállni arra, hogy nagyjertékű találmányát — hazánk nagy kárára — a külföld szákmányolja ki!

Ily helyzetet szenkőzt a bekésmegyei gazdasági egyet hazafias kötelességének ismeri, részéről minden lehető megkísérleni, hogy Sarlayt ez éven a már kibérelt 20 holdon leendő indigo-gyártásra anyagilag képessé tegye s ezent nádot nyújtson neki bebizonyítani azt, hogy ezen találmánya a kísérlet kisserü teréről az ipar terére használnál átvitelő lésson.

E végre az egyet f. é. april 4-én hozott határozata folytán az idej indigo-gyártás támogatására egy elővezési aláírást nyit, s maga az előlegezést 300 frttal megkezdvén, *hazafias felszólítást intéz közönségéhez, hogy e célra szánt előlegeit, melyek — ha az indigo nagyban is haszonnal gyárthatónak fog bizonyulni — Sarlay által visszatérítendők lesznek, egyetünk igazgató elnökéhez, Békécsy István urhoz: mielőbb beküldeni szíveskedjék!* Az előlegek e lapok után nyilvánosan nyugtáztatni fognak.

lett Szarvason 20 éven át épp ugy díszlett, mint Pekkingben. A növénytanban széles és alapos ismeretű voltak s birt oly növény-gyűjteményvel, mely egy egyetemi tanulóknak sem vált volna szégyenére.

Tessedik szokta volt mondani: „A mi gyapjún potom pénzen vitetik el a zsidók által Isten tudja hova, s vizsájo a zsidók, megkeresztelt, egyesült, nem egyesült keresztények kezein át hozzánk mérleg-pénzen Isten tudja honnan. Magunk fogunk készíteni valamit. S az iskolás lányok Szarvason csakugyan 1791—1801 saját-fonatu gyapjúkermékben jártak. Hatszázra ment évenként azon lányok száma, kik Tessediknél felügyelete alatt hangya-szorgalommal, vidám lélekkel szaféle munkával elfoglalva mindenütt sürögtek, forgáltak. A tanórák után a szép leánysereg a papné vezetése alatt a 6 holdnyi kertbe ment ki s ott gyomlált, kapált, tisztogatott, nyesegetett, olgátogatott, ontözgetett. Naponként 200—300 esetetét beoltani nem tartott nagy munkának. S mindezt a gyermekek örömmel, vidám kedéllyel végeztek. E vidámság és kedéllyesség ápolására Tessediknek a lánykakat különféle, artatlan, szivképző dalokra tanította mit azok egyenkent es karokban munka közben dalogáltak. Ugyancsak az iskolás gyermekeket oktatta varrás es szabásban is. A kertészkedés mellett jól vitte a belsőgazdaságot is. Tessediknek a tehene legszebb volt es legtöbb tejet adott a városban. Mindig volt konyhapénze, mit a tej es vaj eladásából bevett. A jó peida hatott, a szarvasiak

Igaz, hogy az elmúlt évek rossz termésű sulyos következményekkel nehezültek vállainkra, s szerfelett megcsökentették az áldozat-hozatalnak képességét. Azonban itt egy oly horderejű vállalatnak bukása vagy elvostzése fonyegott, melyet még az idők sulya sem fog igazolni. És épen ezért egyetünk nem vesztette el reményét, hogy a hol a közügyre nézve ily nagy értékű vállalatnak hazánk és vidékünk számára való megmentése forog kockán, felhívása meggyénk férfibaiban komoly es eredményteljes viszhangra találand!

Kelt B.-Csabán, april 9-én 1875.

A bekésmegyei gazdasági egyet.

Részvétirat b. Prónay Dezső országgyűlési képviselő és dunántúli kerületi felügyelő urhoz *)

Méltóságos ur! A bánat mélységéből, hova a szüvevesztés nehéz gondolata vonja le a fiai szívet, a megnyugvás egyensúlyához kellő időben lélemelni méltóságodat, saját fennnézése egyedül van hivatva és képesítve.

Távol van hát tőlünk alkalmatlan részvételt tolatkodva lépni át a szent kör vonalát, melynek nem zavarandó csendében ép oly nemesítő, mint jogosult a fájdalom.

Amde Prónay Gábor dicsőült alakjában nem csupán egy önvér-ítél imádottt atya, nem csupán köztiszteletben állott feje egy törzsre, szellemre főnemes családnak, melyet máris a nemzeti rokonszenv miként repkény foly körül, hanem a magyar ág. hitv. ev. egyház és tanodák egyetemének hatalmas és buzgó patriarchája szállott le a legszebb munkásság szinteréről, melyen, míg neki nappal volt, működött évek során át, — és működött avval a magasult látkörrel, honnét az őrgondjaiba vállalt isten országát uralhatá tekintete, — és működött avval a kedvetelt szeretettel, mely, miálatt köznevelésünk nagybanvaló szervezetét átfogja, az egyetemességi czélok megvalósításán közel-távol fáradozó próbó szerveket is megfigyelé s figyelmével életet.

Igen, a Duna és Tisza mindkét partjain kiterjedt ez egyháznak millió lelke az, mely e pereben méltóságodhoz gyermekök társul, és kegyellett, hálával borul az acsai sírbolt köré, hol szerető atyja, hol bölcs vezére osztja már a fényes nevű eldölök nyugalmát. És valjon főiskolánk érintetlenek maradvánai-e az egyetemességi gyászól? Avagy nem-e éppen reánk tanárookra nézve legindokoltabb felkiáltanunk: „lehallott tejüknek koronája!”

Oh e hang nem egy ajkról lebbenhet el a benső hang megfelelő mélysége nélkül; de tanárkarainknak, különösen az alulirtnak, az szíveből lelkéből tör fel; mert a kegyesnek 14 évi kormánylata alatt éreztük tapasztaltuk, hogy gymnasiumaink neki szemfényét, atyai gondozásának legfőbb kincset képezik vala, majdnem oly mérvben, mint a fiak, kikben önére nyit s önszellemét megijítja és hatványozva örökölni szánta.

Ö — s ezt a tartozó hála mondatja velünk — nemcsak mint nagy protestáns, hanem mint hazafi és törvényhozó is tudatosan felfogja és mélt.

*) E fiatal főúr ritka magas miveltése és nemes jelleme parosulva langoló honzerettel maris közbeesülést vívott ki s a legszebb reményekre jogosít. A részvétirat kulomban a szarvasi főisk. derek igazgatója Tatay István remek tollalól folyt, s már szerkeszténél fogva is figyelmet érdemel. Szerk.

napról napra több gondot kezdtek fordítani marháikra s a szarvasi turó, sajt, vaj csakhamar keresett lett a pesti piacon is. Salátát folyton termesztett s abból évenként jelentékeny pénzósszeget vett be.

Az 1816. és 17-ik évi drágaság idején krumplít termesztett s azt kenyér-sütésre használta s így egy holdon 300 váltó forint bevételt tudott előmutatni. Borsosmentát mázsa számára árult, fehér czeklából szirupot készített. Volt egy év, mikor 30 mázsa löhere magot adott el; holott Magyarországon másutt, Szarvason kívül, a löherének híre is alig volt. Az ő gyümölcse volt a legjobb és legkeresettebb az egész vidéken.

Valóban oly munkakört ölelt fel és tudott betölteni e nő, hogy méltán csodálkozhatunk fellette. Egy kortarsa: Lübek Károly, a „Patriotische Blätter” szerkesztője, midőn megemlékezik róla „utólerhetlen szorgalmas méh”-nek nevezí s nem érdemtelenül. E nő gyermekein kívül ezeken es ezeken áldottak, mert jótékony befolyása minden ronlatlan szívű lélekre kihatott, ki környezetébe került. — Még a cseléd is áldotta sorsát, ha mellette került. A cselédés is oly ragaszkodással viseltetett a Tessedik-ház iránt, hogy egynemelyike husz éven át, sőt azon túl is szolgált, s midőn a derék nő meghalt, csak oly őszinte bánatkönyvet hullatott fölette, mint férje és saját gyermekei.

A pazarlásnak, a fényezés minden nemének határozott ellensége volt, de e mellett mindig tiszt.

tatá azt a döntő sulyt, melyet a gymnasiumok a nemzet beleérének kifejtésében gyakorolnak az által, hogy nevelik a legközelebbi nyom erkölcsi s értelmi miveltésének vívóit. Kétségtelenül e nemzeti nagy gondolat az, mely véle ép ez intézetnek tanfőfiat koronkint együvé vonatta saját patriarchai vezetése alatti tanácskozományokba, egyszer különösen ősi tüzhelyének melegébe is. Kétségtelenül abból merült a figyelem is, melynél fogva, ha itt-ott sorainkban bármi homályos érdem feltetszett, ő — a fényes név magas állás tulajdonosa — legelől sietett megvinni a szerény pálya küzdőjének fejére az elismerés egy zöld levelét. Amit emberien mivelt szellem nyájas részvéte, amit vagyon és állás kölesönözte hatalom megtehet, megtette híven arra hogy: a tanári rend nálunk ne csak tudományilag lépést tartson a kor kívánalmaival, hanem társadalmi téren is részestüljön abban a becsültetésben, melyet neki régibb kulturájú nemzetek társadalmi megadnak. Nem egyszer nem egy jel árulta el, mennyire fáj jó szívének árnyéka helyezve látni a tényezőket, kik a nemzet szebb új korát kedélyükön, szellemükön táplálva hozzák fel, s e táplálásban önel-tük legjavát elhamvasztják, a tanoda szegényes falaitól es porától takartatva, nagyobbra koszorútlanul es jutalom nélkül a jelenben, honnét a fíradt gondolat pihenni száll a feledtetés nyugalmába a közel-jövő ölében.

Imhol, méltóságos ur! a tanügy és tanfőfiak fájó hangjai az atyavesztés felett, vagyülve önnek hasonindoku mély bánatába!

Am ama vallásos hiten kívül, mely a kedély-kincekben is dus Prónay-háznak egyik legszebb ékszere, méltóságodnak sobere tán irt ónt lehet a gyásznak közös volta az egyház és haza minden jobbjaival. Minket pedig az elhunyt kegyes iránti hálatartozástól sem körülmények, sem emberek ugyan nem oldanak fel soha; de enyhít és vigasztal egy tekintet méltóságodra, mint kire szent örökségül szállnak a Prónay-féle hagyományyszerű eszmék, melyek nagy részben még érvényre, győzelemre juttatást látszanak kérni.

Fogadjja ön kegyesen tőlünk a ragaszkodó szeretet és igaz tisztelet jelen — meglehet — gyarló, de szívből fakadt kifejezését.

Kelt Szarvason, april 10-én 1875.

A szarvasi főgymnasium tanárinkara.

A b.-csabai tanító-egyesület köréből.

A b.-csabai tanító-egyesület folyó hó 9-én tartott rendes havi közgyűléséről következő részletekkel számolhatunk be.

Donner Lajos folytatta Pestalozzi műveinek ismertetését, ez uttal a nagy paedagóg ily című művéből: „Wie Gertrud ihre Kindern lernt” — az első levelet mutatván be. A nevelés és oktatástani kincsekben gazdag levél méltatását Pestalozzi életrajzi vázlata előzte meg.

Donner Lajos után Németh Lajos foglalta el a felolvasó helyet. Értekezésének rövidre szabott foglalatja ez volt: „A helyes népiskolai fegyelemnek feltételei: 1) a közvetlen oktatás, 2) a tanítványok csendes toglalkozása es 3) az a viszony, mely van a tanító és szülők, iskola és szülői ház között.” Kifejtett nézetei a többség helyes véleményével találkozott.

A felolvasásokat a figyelo bizottság jelentése követék, melyekből az egyesületi közgyűlés a

tán és csinosan öltözködött. Asztala egyszerű és tápláló volt s az evés ideje házánál mindig pontosan meg vala szabva.

Viseletében nyílt és őszinte, szelid-lelkű és türelmes, leereszkedő, előzékeny, szolgálatkész tudott lenni, s míg egy részről letudott bocskátkozni a legegyszerűbb tanyai asszonyhoz, másrésztől értette lelkészno méltóságát megörizni. S azért a szarvasiak anyjukul nemcsak neveztek, de szereték is. Viselete itjabb asszonyok iránt anyai volt, s mivel fölényét elrejteti iparkodott, annál kedvesebbnek tűnt fel előtük.

E tevékeny, nem közönséges nő, miután Tessedikkal példás boldog házasságban 30 évet töltött volna, 14 havi fájdalmas mellgörcsök okozta beteség után, melyet ő türelmesen és vidám lélekkel viselt, 1820-ik év april 13-án, 60 éves korában elszenderült.

S a közel nyolczvan éves tiszteletes-agg Tessedik Sámuel elhunyt élettársát nem soká nélkülözheté. Oda vágyott hozzá, a nyugalom párnájára s egy évre reá 1821-ben utána ment. A szarvasi ő temetőben együtt pihen a fíradhatlan két lélek azon sírkő alatt, melyet a gyermeki hála emelt nyughelyük fölé. Azok, kik az étellel karöltve oly nemesen tudtak megküzdeni, együtt nyugodjanak békében az anyaföld ölén.

Mihály József.

sajtóban egy hónap óta felmerült nevezetesebb pedagógiai mozzanatokról kimerítő értesítést nyert. Ezen jelentésekhez a napi és heti politikai és társadalmi lapok, a „Népnevelők lapja”, „Néptanoda”, „Tanügyi füzetek” és a „Magyar tanügy” szolgáltatják a szükséges anyagot.

Ez alkalommal tárgyalta a Péterfi Sándor által kezdeményezett, tudományos egyetemeken s felsőbb tanintézetekben sikerrel tanuló tanítók segélyezéséről szóló Eötvös József nevével viselendő alaptörvények s ösztöndíjak ügye is. — Az egyesület ezekre vonatkozólag abban állapodott meg, hogy a megpendített eszmét üdvözli, felkarolja, s kivételre segéd kezét nyújtja. Ez okból saját kezéből alaptörvény-gyűjtő bizottságot nevezett ki azzal az utasítással, hogy ezen bizottság a tanítók köréből rendes tagokat, a t. ez. közönségnél pedig kegyes adományokat gyűjtsön. — Az eképz. ügyekről rendes számadást vezet. azokat rendeltetési helyükre Budapestre küldje és működésének eredményét időről időre az egyesületi gyűlések elé terjessze.

A „Pesti Napló” tudósítójának.

A tudósító első levelének a süllypontja az, hogy én már mint a „Békés” 12-ik számú első cikkének az írója, azon álláspontra léptem, a melyből következik, hogy a kiegyenlíthetetlen ellentétnek megszüntetésére Sz. superintendens van hivatva, e szerint ez képes a lehetetlent lehetővé tenni.

Itam pedig én tartalmilag a rosszat bekezdéstől kezdve, azt, hogy a hívek hajtának superintendensök számára, hogy a bányakerületi hívek legnagyobb része nem magyar; hogy a nemzetiségi igazalmak már itt sem ismeretlenek, hogy a nemzetiségi törekvések a magyar állam egységével kiegyenlíthetetlen ellentétben vannak s hogy ezen körülmények szemmel tartás mellett — álláspontra — vizsgáljuk Sz. superintendens tetteit.

Ezután következnek a tettek magok minden árnyéka nélkül oly kifejezésnek, a mely a mindenhatósgat fogalmat csak sejtítetté is. Következtetésül pedig csak annyit van mondva, hogy könyörítsük meg elismerésünkkel annak a munkáját, a ki államunk alapkövét óvja, töle a hullámokat eltávolítani törekszik.

Már most kérdezem a tudósítót, miből süttött ki az a következtetés, hogy a superintendensnek a lehetetlen is lehet? Jelelje meg, kérem, azt a szót, vagy azt a mondatot, vagy azt a mondat viszonyt, a melyből ama képtelenség kikukucsal. A míg meg nem jellel, addig első levele süllypontjának nincsen mása.

A tudósító második levelének süllypontja az, hogy a superintendens ezen kitétele: „a hol csak lehet, a közös magyar érdekét előmozdítja”, kikötéssel van mondva, tehát ezt teszi; de csak ott, a hol lehet.

Mivel ezen kifogás annyiban, engem érint, a mennyiben én éppen ezen körlevelet tartom a legnagyobb becslésemnek, a melyet tudósító gyanúsának constatól megkérdeztem a „Magyar Nyelv Szótárát” s ez nekem azt mondta: „Valahol, valahol csak, a hol, a hol csak = akármely határozatlan helyen, vagy több hely között bármelyikben”. E szerint a szótárírók magyarázata a tudósító constatálásával homlokegyenest ellenkezik. No de elvégre a szótárírók is tévedhetnek; tegye meg hát a tudósító, kérem, azt a szívósságot, hogy keressen ki az összes magyar irodalomból egyetlenegy helyet, a mely az a magyarázatát támogatja; mert biz addig második levele süllypontjának sincsen támasza.

Ha a tudósító az én fentebbi két kéresemnek eleget tesz, a neki okoztam fájdalmas érzésért nyilvánosan bocsánatot kérek tőle; ha nem, akkor a rám vesztetett megrovás kénytelen lesz egész gyengéd kísérettel együtt édes apjánál keresni menedéket.

A „Békés” egyik munkatársá.

Levelezés.

Gyoma, 1875. apr. 14.

T. szerkesztő úr! Becses engedelmével ezúttal két nevezetes temetőről tudósítom, mely városunkban t. hó 9-én és 11-én folyt le. Az előbbi napon Józsa Erzsébet 67 éves ker. ass. nyitársunk temetésére hitt össze bennünket a szomorú harangok ércnyelve. Az elhunytak életében azon körülmény, hogy őt a könnyen hívő nép közül többben boszorkánynak tartották, s neki csudatevő hatalmat és erőt tulajdonítottak: kétségkívül igen szomorúan nevezetes. Tagadhatatlanul áll az, hogy a népek balhítet maga a boldogult is táplálta és erősítette, mert sötét éjjeleken, a rémes éjjeli órában, malmok alatt hűzódott meg, vagy barangolt boszorkányi lépésekkel és mormolással az utcán;

*) E szóra kegyes adományokat lapunk szerkesztője is szivesen fogad, mely a gyűjtő ívet 2 forinttal cenzellel megnyitja. Szerk.

de sokkal inkább ráütötték a boszorkányság bélyegét azok, kik beteges és gyenge testszervezetük miatt egyenesen ráfogták, hogy őket Erzsébet boszorkány rontotta meg, s ezen felfogás annyira ment, hogy hitfelekezettünk egy nő-tagja betegségének származási okát az említett boszorkányban keresvén, őt a városi előjárásnál mint boszorkányt bepanaszolta, honnan azonban egyik közkedvességű lelkészünkhöz utasították, ki a fiatal nőt a lélek veszélyes kórjeleit, a képzelődésben, mely már rögeszmévé fajult, fölfedezvén, de Erzsébetet boszorkánynak egy általában nem találván: a megrottottak állított nő több hónap alatt, egyik jeles vidéki orvosunkkal egyetértve, veszedelmes lelkibetegségéből kimentette. A véletlen úgy hozta magával, hogy az állítólagos boszorkány felett Garzó Gyula ref. lelkész úr fungált, s ő volt az is, ki a boszorkányt szerencsésen megoldotta. Miután már neki módjában volt a nép hangulatát a boszorkánynak tartott asszonnyal szemben kipuhatolni; a boldogultnak temetésén behatólag értekezett egy jól választott bibliai locus nyomán a boszorkányokról, s úgy természetani mint történelmi alapon benutatta egy óráig tartó velős és felettébb érdekes beszédében, hogy boszorkányok nem voltak soha, sőt hájtól kifejezte, bár ez lenne a legutolsó eset, midőn a lelkészek szükségképpen ily témáról kellett volna szónokolni tartani.

A másik temetésen Cs. Szabó Sára 81 éves ref. ker. asszonytársunk volt végtisztességétőlunk tárgya, Szerető Imre jóhírű gazdálkodónk édesanyja. A boldogult felett szintén a fentemlített lelkész úr tartott díszes és nagy közönség előtt gyászbeszédet, melyben megragadó szavakkal fejtegette ki, hogy az Úr áldása Sionból a hosszú életben és tisztességes vénségben tünik ki. Cs. Szabó Sára életéből nevezetes az, hogy két testvére közül az egyik 76, a másik 85 éves. Szép ajándéka az urnak, valamint az is, hogy a boldogult unokáinak gyermekeit is színről színre láthatta.

Jelen tudósításunkat azon óhajjal fejezzük be: vajha adná a teremtő, hogy jövőre az urnak szolgálja ne legyen kénytelen boszorkányokról beszélni! Azt pedig szívünk mélyéből óhajtuk, hogy Cs. Szabó Sára jólnevelt gyermekei, unokái, és ezeknek gyermekei érvék el az emberi életnek legvégső határát, a boldogult halottak pedig pihenjenek csatárán!!!

(b)

B.-Csaba, április 12.

A b.-csabai gazdasági, kereskedelmi és hitelintézet tegnap tartá második rendes évi közgyűlést a következő tárgysorozattal:

Az előki megnyitó beszéd után az igazgatóság jelentése olvastatott fel, s a múlt év december 31-én ötezer és néhány száz forintnyi veszteséggel lezárt mérleg vétetett tudomásul.

Az igazgató tanács lelépett tagja Fenezs Pál helyére Beliczey István választmányi tag, ennek helyére pedig választmányi tagul Plesch M. J. választatott meg.

Végül Balogi — h.-m.-vásárhelyi részvényes — indítványa: melyben az alapszabályok teljes megváltoztatását ajánlja oly formán, hogy az intézet kereskedelmi működése csupán bizományi és közvetítői üzletre szorítva, takarékpénztári és hitelintézetek kiterjesztés; továbbá Beliczey István ellen indítványa: melyben az alapszabályok megtartása mellett a kezelés könnyítése s a működés egyöntetűsége és gyorsítása céljából, a tizből álló igazgatóság létszámát háromra leszállítani óhajlja — tárgyalatott és intézettel: Reök István elnöklete alatt egy bizottság választván meg, mely e tárgyban az e célra összehívandó közgyűlés elé javaslatot fog beterjeszteni.

Ezzel a tárgysorozat és tudósító tisztünk véget ért.

Még csupán egy megjegyzést: Az intézet gazdasági és kereskedelmi célzó előmozdítására alakult. A mellett, hogy notán heverő tőkét — de csak pénzintézeteknél, hol felmondásával kész pénzre biztosan számíthat, — gyümölcsözetheti, hagyjon békét 45, most már csak 40 ezer frt alaptőkével a takarékpénztári műveleteknek, a közönség igényei és keresletének a Csabán fennálló két pénzintézet teljesen megfelelően, és maradjon meg eredeti céljánál, s helyes vezetése s a saját számlájára való vásárlás elhagyása mellett — életképességét a remélhető normális viszonyok beálltával csak hamar be fogja mutatni!

Egy részvényes.

Békés-Szent-András április 8.

Palásti István békés-szent-andrási rom. kath. néptanító nincs többé.

Ki ne olvasta volna a lapokból azon közleményt, hogy a békés-szent-andrási tanító fizetését kérve közönségi előjáróinktól oda utasították, hogy: „menjen el tanító ur, zárja be az iskolát, hagyjon itt bennünket!” Ima a szomorú való csakugyan

megtörtént, a nevezett tanító rövid ideig tartó betegségé után, a szó szoros értelmében itt hagyta közönségünket, és pedig örökre megvált ő azon pályától, mely rózsát terem ugyan, de vérző tövis közt.

A meghatottság szállott meg minden kebelt a gyász ravatálnál, főleg midőn főtisztelendő Lehoczky József plebánus ur szokott élénk előadásával, szívet megnyerő s erkölcsnemesítő gyászbeszédével oly híven tolmácsolta a helyzetet, hogy hallatára lehetetlenség, hogy a jól érző kebel meghatottságot ne érezzen. Élénken rajzolta le gyászbeszédében néptanítóink, de főleg a boldogultnak helyzetét, „a barom pástort nyomond többre becsültök, annak fizetését kiadjátok, de gyermekeitek tanítóját megretíték, sajnáljátok tőle azon nyomorult néhány forintot, melyeket gyermekeitek oktatásáért fizetnek kelle, a hála helyett, melyet tartoztatok, életben nyomor, inséget és most halta után családjának koldusbotot nyújtotok.”

Nem lehet továbbá, hogy dícsérettel ne emlékezzünk meg Tóth Lajos kántor ur verszeteről, ki hazon szellemben szívehez szölvé, kifejté, hogy mily hálával tartoznak a szülők, a község, a tanítónak, és mily rút hálálanság volt a midőn a boldogultnak gondatlan könyelműséggel az mondattott: „menjen el, hagyjon itt bennünket.”

E gyásztemetés valóban intő példa volt, s a jelenlévők ismerte a viszonyokat s az elmondottak valódi igazságát, fájó szívvel és sokan bűnbánó kebelrel távoztak el az életben oly sok viszonyságokkal küzdő, 300 frt évi fizetéssel nyomorgó néptanító sírjától, áldást nyugalmat kérve hull poraira.

Vajha jövőre átlátnak, hogy 300 frt tanítói fizetés oly csekély, miszerint az a koldus bottól is alig óvja meg a néptanítót, s oly fizetést adni szégyen a községre nézve is, mert barom pástorként szegényen a községre ily keveset adni, s annak ki gyermekeik szellemi jólétét munkálja — ha helyes fogalommal bírnak — ily fizetést adni nem lehet.

Zih Károly, ref. néptanító.

Ujdonságok.

△ Mint halljuk a megyei volt jobb- és balpárt egyesítése, mint a két párt kebeléből kiküldött bizottság megállapítá — május 9-én délután fog Gyulán a város-háza nagytermében ünnepélyesen végbemenni, melyet estére a „Magyar király”-ban közveszora követend, — s így már a május 10-ikén megyebizottsági közgyűlésen az egyesült „szabadelvi párt” fog szerepelni. Adja az ég, hogy az egyesülés meghozza mindazt a jót, a mit a pártokodás részint nem tudott, részint nem akart létre hozni úgy a közügyek, mint a megyei társadalmi élet terén!

△ A megyei régész- és művelődéstörténelmi egyesület újra egy becses művet nyert felolvasásra mely érdekes történelmi és társadalmi képeket fog Békésmegye multjából ismereteni. A mű most adattott ki bírálatra, s a május 10-iki választmányi gyűlésen, már valószínűleg fel is fog olvastatni.

△ Mint biztos kulforrásból értesítünk a megyei takarékpénztárnak május 10-én tartandó közgyűlésén, báró Wenckheim László ur ő méltósága az elnökségről lemondani szándékozik. Mindenesetre érzékeny vesztesége és fájdalomra fog ez szolgálni az intézetnek, melynek az elnök ur megalakulása óta mindenkor oly lelkiismeretes buzgó, s javát mindenben előmozdítani kész elnök volt. Humanus gondolkodásának legszebb bizonyítékául szolgálhat az, hogy ő volt főleg aki minden időben azon működött hogy a takarékpénztár amennyire lehet — a laicszony kamatra adj a ki a tőkét, nem tekintvén az intézet célját nyereszködő haszonvágyásnak, hanem hogy az a közönségnek valódi jóléteje, s szükségében áldása legyen. Az elnökségre utódjául gróf Wenckheim Frigyes emlegetik.

△ A gyulai körök t. hó 14-én tartott választmányi gyűlésen már a lakás haszonbérleti szerződést tárgyalták és hagytták helyben, mely szerint a kaszinó, a volt Deákör helyiségét veszi át évi 600 frt haszonbérért. Ha megmondjuk, hogy jelenlegi helyén — a város főterén — a kör eddig csak 25 frttal fizetett többet, s jóval tágasabb, kényelmesebb és szebb helyisége volt! a helyváltotást épen nem mondhatjuk előnyösnek és a körre nézve nyereségnek.

△ A gyulai kath. nagy templom tornyát ujonnan bádoggazák — s a szelektől megingatott keresztjét helyre igazítják. Jellemző — hogy a kapitányi hivatal, helyesebben a tanács 50 frtng büntette a kegyuraság képviselőjét s 30 frtng a vállalkozó építő mestert, amiért a javítást be nem jelentették, fölöttébb veszélyesnek találván ezt a járó-kelő közönségre. Hiszen ez igaz, de hát kérdés: nem volt-e veszélyes, hogy a kereszt legalább is fél év óta görbén állt, s lezuhanással fenyegetett, s ha igen — vajlon mennyire kellene elmarasztalni a kapitányi hivatalt, hogy szintén a járó-

kelő közönség érdekében e miatt csak egy árva szócskát se tett, de még észre sem vette talán?!

— Szabó Károly kolozsvári egyetemi tanár, a „Magyar vezérek korá”-nak szelleműs írója, s megyénknek fia e napokban Pestről haza utazván B.-Csabán kiszállott, ismerőseinek és barátainak látogatása végett. Ez alkalommal Haan Lajos és lapunk szerkesztője társaságában meglátogatta a Széchenyi ligetben folyamatban levő munkálatokat, hol éppen akkor egy őskori urnát ástak ki.

— Megjegyezzük, hogy Sztraka E. mérnök ur nagy buzgóságot fejt ki az említett liget átteremtésében, amelyért az utókor csak áldani fogja emlékét.

— Orosházán ma egy hete nevezetes nap volt, amennyiben a szélsőbaloldalnak egyik vezére Simonyi Ernő bemutatta öcsét ifj. Simonyi Jánost, aki követjelölti minőségben elmondotta programbeszédét jó korán, hogy valaki meg ne előzze. Mindenesetre jellemző eljárás, hogy az illető urak be sem várják az országgyűlés végét, sem azt, hogy Orosháza meghallgassa mostani képviselőjének Karassiy István urnak nyilatkozatát, hanem jóformán idelelöködve népboldogító beszédekkel fel akarják zaklatni a jó orosházi népek kedélyét, hogy aztán a zavarosban balázshassanak. Rosszul számítanak, az ő általok szórt magvakra nálunk rossz talajra akadnak; annak az ezer hallgató polgárnak van ám annyi esze, hogy üres beszédekre többé nem hajt: tetteket és eredményt akar az látni!

— Hamza S. csabai „Fiume” vendéglős egyik kollera Heidrich János a Körösbe ölte magát, mivel a vendégektől beszédett pénzzel nem tudott beszámolni. Szegénynek az volt a gyengéje, hogy szeretett mulatni akkor is, mikor a zsebe nem győzte; hozzányult a máshoz, és mikor aztán józan állapotban tetteleire gondolt — nem bírt szabadulni az öngyilkosság gondolatától. Szomorú példája a könnyelműségnek.

— Orosháza haladásának egyik szülő bizonyossága az is, hogy a főpiacon fekvő régi fogadó helyett egy pompás emeletes szállodátépít, mely a magas igényeknek minden tekintetben megfelelő leend.

— Békésmegye területére a következőket neveztek ki közjegyzőknek: Gyulára Miskolczy Barna n.-váradai ügyvédet, Csabára Reök István ügyvédet, Szarvasra Sipos Sándor ügyvédet.

— Szarvason zenekar alakítanak. Az aláírási iv, mely a lakosságot adakozásra hívja fel az alakítandó zenekar javára így hangzik: Szarvas város közönsége tisztelettel felkérjük, hogy a helybeli első zenekar feloszlásának megelőzése újra szerveztetése, és esetleg egy czimbaluosnak szerethetése céljából a banda tagjai, és karmester részére szívesen adományozzon pénzbeli segélyösszeget, mely hatósági felügyelet mellett fog kezelteni, s az illető „Szarvas városi zenekar” gyámlatására annak szervezése, és haladása gyakorlásának eredményezel volta után fog részletekben kiadni. Tisztelettel Rác József és zenekara.

— A szarvasi borhely szótárából: tudatszéri lelki érzédsz = pap. zugszerű csödény = harangozás.

— Szarvason múlt vasárnap Gyula nap alkalmából a VII. osztályvendékei szeretett osztálytanárukat Benka Gyulát félyás monettel, alkalmi dallal és beszéddel lelték meg a közönség hő részvétele mellett. A megtisztelt szép oktató és lelkesítő beszéddel viszonzá az elismerés e szép nyilatkozatát.

— A főgymn. ifjuság majálése máj. 21-re van tűzve, Rendezőül az ifjuság Mihály József tanárt kérte fel, a kinek e részbeni ügyessége már több sikerült multságokról ismeretes.

— Helyreigazítás. A „Békés” mult számában közzé tett dalostélyi referádából tévedésből kimaradtak a bájos Telesy nővérek; mit is a béke mérlegének egyensúlyba tarthatása végett ezenel helyreigazít az ujdonsász.

△ Csabai színtársulata e héten távozott városunkból, nem a legjobb anyagi eredménnyel, — de az utolsó előadások részéről is határozottan rosszak voltak. Sajnáljuk azonban, hogy a tehetséges és szorgalmas Homokaynének jutalomjátéka oly kevés pártolásra talált, s hogy a Kovacsics jutalomjátékát beszűntetve az igazgató csak azért mert más társulatot szerződött, — nem lehet, helyeselnünk sem az első, sem a második esetet.

(k) Békésen a regale-bérlők közt kifejtett verseny eredményezé, hogy a bornak itézeje pár hónapon át 6 kr volt, — most a pékek keltek egymásközt versenyre, s a kifitt, zsemlet és perccet darabonként 1 krjával árulják. Már így csak jó világ lesz!

(k) Békésen a „Kozma” kertet, — mely pár év előtt igen alkalmas nyári mulató helyül szolgált — a „Korona” kávéház jelenlegi iparkodó bérletje Stark Gábor haszonbérbe vette s azt a közönség kényelméhez képest ujonnan szándékozik berendezni.

— A békési izraelita imaházból is ellopott a persely mintegy 25—30 frt tartalommal. A tettesnek még eddig semmi nyoma.

— A veres himlő néhány nap óta jelentékeny mérvben kezd fellépni Békésen.

Vegyes hírek a hazából és a nagyvilágból.

— Szegeden f. évi június 6-án lesz az országos értekezlet, a jövő 1876-ban leendő kiállítás lényegesebb alapelveinek megállapítása végett. Fő tárgyai lesznek: az érmek minéműségének meghatározása, a kiállítási tárgyak helypénzének meghatározása, a kiállítás határnapjának és tartamának végleges megállapítása, az azzal kapcsolatba hozandó netáni ünnepélyek iránti intézkedés, a tüzőtő gyűlésnek az 1876-ban Szegeden való tartása, az országos dalárúnnepély és tanító-gyűlés ünnepélyességeivel való összehangzat létesítése és még több oly tárgy, melyek a kiállító vagy az előmunkáló bizottságok érdekében elvileg eleve is megvitandók lesznek. — Minthogy a gyűlésre az ország összes törvényhatóságai, iparosai és gazdasági hivatalosak, reméljük, hogy Békésmegye méltóan lesz benne képviselve.

— Ujvidéken az idén rendeznek egy német iparkiállítás, talán germán tárgyakból; mert hogy magyar iparosok menjenek oda, arra az illető rendezők nem érdemesek, mivel a magyart és nyelvét páratlan cinizmussal fitymálják.

— A Tisza nagyon kezd áradni, féltő, hogy a mi Köröseinkre is hatással lesz! A Szamos vize

már kitört medréből és rémitő károkat okozott.

— A turóc-sz.-mártoni tót „Maticát“ a belügyminister bezárta.

— Jegyzéke a b.-gyulai kir. törvényszékénél 1875. április 19. és következő napján előadandó büntüenyeknek. Előadó: Nogall. Április 19. 2716. Budai Lajos és 15 társa súlyos testi sértés, és nyilvános erőszakosság. Április 20. 588. Foltényi Ignác és 2 társa csalási kísérlet és sikkasztás. 635. Csicsel Mihály tolvajság. Április 21. 2853. Kozma István és 48 társa tolvajság. Április 22. 2632. Czinkovszky György és 2 társa tolvajság. 2351. Erlódi István tolvajság.

Irodalom és művészet.

— Kugler Ferencz szobrász hazánkfia Bécsben hirtelen meghalt; egyike volt azoknak, kik hazai művészetünk fejlesztésére hivatással bírtak. Csak 39 éves volt.

— A németi színházban h. Podmaniczky Frigyes sok czélszerű reformot hoz be, többek között az álló helyeket is mind zártzsekké alakítja át.

Benedek Aladár „Uj idők“ című s mindinkább terjedő heti lapjának (divat-tárcával) 15-ik száma a következő dús és igen érdekes tartalommal jelent meg, „Határok a szobrászat és festészet között“ Dr. Hoitsy Páltól; „Carmen lugubre“ (ered. költ.) Benedek Aladártól; „Árnyak, sugarak“ (ered. elbeszélés) B. Büttner Linától; „Dóra“ (Tennyson költeménye) Szulik József fordításában; „Egy férj, kinek két neje van“ (Wilkie Collins elbeszélése); „Johanna kisasszony“ (életkép) Liánától; „Quinet Edgár temetése Párisban“. B.-től; „Irodalmi, társadalmi és művészeti hírek“. A horitékön; „divat-

tárca-úzenetek“ vidéki élet, Hymen, képtalány, szó-rejtvény (mindkettő hármass jutalommal a megfejtők számára), a szerk. nyílt válaszai, vegyesek, s. a. t. E lap előfizetési ára évnegyedre csak 2 frt 50 kr.; félre 5 frt. Az év végéig előfizetők egy díszes nagy képet s fél éves előfizetők egy kötet (értéke 1 frt) érdekes olvasmányú könyvet is kapnak. Kiadó és szerkesztői hivatala: Budapest, Krisztófer 2. III. emelet 10. ajtó.

— Taborszky és Parsch zenemű kiadásában megjelent Mignon operából Farbach Fülöp által kidolgozott négyes. Ára 60 kr.

Gazdaszat ipar és kereskedelem.

— Az aradi kereskedelmi és iparkamara folyó hó 10-én újabb megalakult s elnökének ismét Wallfisch Pált, alelnökének Bettelheim Vilmost és Réthy Lipót közfelkiáltással választotta meg. Tudtunkkal ez az első alakulás az egész országban. Az aradi kamara folyó hó 20-án ismét teljes ülést tart, melyben a galicziai, osztrák és bajor vaspályák közt létre jött kartell, az osztrák melasse-égetők kérvénye a birodalmi tanácshoz, a vasúti fuvarlevelek iránti újabb intézkedések, az osztrák magyar török kereskedelmi szerződés, a magyar állami vaspályák és a berlin-anhalti vasút által kezdeményezett német vasúti szövetség közti egyezmény és más fontos tárgyak felett fog tanácskozní.

Nyilttér*)

Egy szó a csabai izr. elnök úrhoz.

Fáy Mózes b. csabai zsidó egyház elnökének tetszett lakásomban foglalást tétetni a cultusadó miatt, melyet én soha nem tagadtam meg; csak azt kívántam és kívánom, hogy fizetés kötelesség mellett egyháztagsági és templomi jogaim tisztelben tartassanak. Mert nem tartom igazságosnak, hogy valaki fizessen és joga ne legyen, más meg ne fizessen és mindenhez joga legyen. Avagy Fáy M. szerint minden embernek más törvényt lehet szabni? Talán azt hiszi elnök ur, hogy más ember nem tud kombinálni? — A szentség az egyházhoz tartozik és ahoz Izrael minden fiának egyenlő joga van. Ezen jognál fogva akarok én is felszólalni nem a per sorjáján, hanem a gyűlésen, ahol eddig a szegényebb sorsú egyháztagokat csak tökéleteseknek tekintették, melyek a játékhoz szükségesek, de nem számítanak.

Most nem a Bachkorszakban élünk, és igen csodálom, hogy elnök urat t. Fábry Károly igen fiatal ügyvéd ur erről felnem világosítja. Gondolja meg elnök ur, hogy egy durva szürke kabát alatt sokkal több lelkiismeret lehet, mint a legfinomabb fekete pervian alatt!

B.-Csabán, április 16. 1875.

Adler Jónás.

*) Az e rovatban közlöttéért a szerkesztő nem vállal felelősséget.

HIRDETÉSEK.

Dr. Hoffmann orv. fehér növény mellszörpe

Arak:
1. üveg 2 frt o. e.
2. üveg 1 frt o. e.
3. üveg 50 kr. o. e.

Dr. Hoffmann orvos

Arak:
1. üveg 2 frt o. e.
2. üveg 1 frt o. e.
3. üveg 50 kr. o. e.

Fehér növény mellszörpe

a gyógyszer-terem kintü tekintélyek által ajánlva s a legmegtisztelőbb bizony. által kit. szerül elismerve a nyelő és lélegző műszerek minden hurutos bajában, minők rekedtség, köhögés, nyaktájdalom, mellbajok, mell-benyálkásodás, nehéz lélegzés, mellgöres, nyákcsérelés, a mennyiben e szörp nem csak csillapítólag ingertompítólag hat, hanem a nyákot is feloldja és a köpést előmozdítja, azért

gyomorbetegségek ellen
mint emésztésihiány, savképződés, és az abból származó gyomorférv, gyomorenyálkásodás gyomorgyengesség

bélosó-bajok ellen
mint bélyák, hasmenés, vérhas, oélgöres, melyek a béltaikbör fokozott ingerlékenységű bajjaiból származnak

vese-, hólyaghurut és nehéz vizelés ellen. (55) 2-6

Kapható Gyulán Grabner Pál vas- és fűszerkereskedésében.

Ugyanott egy kellő képzettségű tanonez is felvétetik.

Kapható Gyulán Grabner Pál vas- és fűszerkereskedésében.

Pályázati hirdetmény.

Szeghalom községben türesedésbe jött s évi 500 frt fizetés és 100 frt lakbérrel egybekötött segédjegyzői állomásra pályázatot hirdetek, s felhívom mindazokat, kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerű bélyeggel ellátott, s az 1871. évi XVIII. t. cz. 74-ik §-ában előirt, különösen az adóügyek kezelését illető képzettségűket, — valamint életkorukat igazoló hiteles okmányokkal felszerelt folyamodványukat f. é. április hó 30-ik napjáig Szeghalom község előljáróihoz amnyival inkább nyújtsák be, mivel a későbbben érkezendő folyamodványok figyelembe nem fognak vétetni.

Szeghalom, 1875. márcz. 31.

Kovács Mihály,
szolgabíró.

Arlejtés kőmivesi munkákra.

A szarvasi rom. kath. templom és torony épülete falának külső kijavítása és takarítása, arlejtés útján a legújtanosabbban vállalkozó mesternek fog átadni, mihez képest felhívom a vállalkozni kívánókat, hogy a szükséges kőmivesi munka megtekintése, s annak folytán az az iránti költséges elszámítás elkészítése végett, f. é. máj. 2-ig az építést eszközö kegyuraság megvizsgálójának György szántartó ural Szarvason személyesen jelentkezzenek. A vállalkozó esetleg a szarvasi uradalomban létező más épületek kijavítása körüli munkákra nevez is lehet ajánlatot.

Szarvas április 15-én 1875.

Tisztelettel
Novák György,
szántartó.

Lyukas fogak kitöltésére

hatásosabb és jobb szer nincs, mint dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos foglombója (Bécs, Stadt, Bognergasse Nr. 2.), melyet mindenki maga egész könnyen és fájdalom nélkül a lyukas fogba illeszthet, mely aztán szilárdul a fogmaradékkal és foghússal összeforrva, a fog tovább romlását meggátolja s a fájdalmat megszünteti. (2) 9-20

Anatherin-szajviz

Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvostól. Bécsben, Stadt Bognergasse Nr. 2.

üvegekben 1 frt 40 kr a legkisebb szer csúszos foglombókban, gyuladokkal, a foghúsgaganatai és sebei; folóvasztja a létező fogkövet és megakadályozza annak új kepződését; az inogó fogakat a foghúsröstiése által szilárdítja; s midőn a fogakat a foghúsr minden ártalmas anyagától megtisztítja a szájnak kellemes frisseséget kölcsönöz és már rövid használat után eltávolítja a kellemetlen szagot

Anatherin-fogpasta

Dr. Popp J. G. cs. kir. udv. fogorvos Bécsben.

Ezen készítmény a lehető frisseséget és tisztaságot fenntartja, azonkívül a fogaknak hó fehérséget kölcsönöz, azok romlását megakadályozza és a foghústerosbítit

Dr. Popp J. G. növény-fogpora.

A fogakat oly szépen tisztítja, hogy annak napenkénti használata által nemcsak a közönséges fogko eltávolitotik, hanem a fogak zomanca és finomsága is mindinkább tökéletesül.

RAKTÁRAK: Gyulán: Orley István és Winkler Ferencz gyógyszerészeknél. Békésen: Benedikty József gyógyszerésznél. Csabán: Varságh Béla gyógyszerésznél. Simándon: Csiky M. gyógyszer-nél. Orosházán: Medvecky K. gyógyszer-nél. Pankotán: Tamó C. gyógyszer-nél. Mező-Berényben: Nareczisz Janos gyógyszerésznél. Gyulán: Szmétán Fülöp fűszerkereskedésében.

Ló árverési hirdetmény.

Méltóságos gróf Wenckheim Károly ur angol félvér ménéséből f. év május 8-án délután 3 óraker a B.-Csabai vasúti állomáshoz háromnegyed órányira fekvő községben Gerlán a helyszínen 30 darab ló fog nyilvános árverésen eladatni; — és pedig:

Egy jól betanított 15—1 magas 6 éves pej négyes fogat.

Egy jól betanított 16 magas 6 éves arany pej kettős fogat.

Egy betanított 16 magas 5 éves világos pej, nyerges ló.

Egy betanított 15—1 magas 4 éves fakó, nyerges ló.

Egy betanított 15—1 magas 4 éves fekete nyerges ló.

Egy betanított 17 magas 4 éves pej, nyerges ló.

Egy betanított 14—2—2 magas 4 éves fekete, nyerges ló, — ezeken kívül több anya kancza, és 3, 2 és 1 éves csikók. — Kelt Gerlán, április 15. 1875.

(56) 1-3 **Hárshegyi István,**
uradalmi tisztartó.

ÜZLET

Körös-Ladányban, a legjobb karban felszerelt **vegyes kereskedés** (kellő lakás, magtár stbvel) mely közel 30 évi léte óta a legjobb hírek örvend, családai viszonyok miatt azonnal átadandó.

Bővebbi értesítést ad a tulajdonos

(54) 1-3 **Kohn Ede.**

Birtok-haszonbérlet.

Egy Zemplénmegyében, Dara községe határában fekvő, 800—840 (1200 öles) holdból álló, kényelmes lakással és elegendő gazdasági épülettel ellátott, állattenyésztésre kiválóan alkalmas birtok, holdanként 4 frtért, hosszú időre is, bérbe adatik.

Értekezhetni magával a tulajdonossal, **Csukás Benjaminszal**, Szentesen, Csongrádmegyében. (57) 1-2

Sürgönyzési
cím:
HOFFMANN
országút.

HOFFMANN S. és W.

Iroda és Raktárak
országút 48. sz.

termény-, bizományi- és kivitel-üzlet
BUDAPESTEN.

A kereskedő uraknak, és gazdaságoknak, a fogyasztási-egyleteknek és valamennyi élelmezési raktáraknak ajánljuk a következő czikkekből gazdagon felszerelt raktárunkat.

Disznószir, elsőrendű pesti városi árú legfinomabb minőségben.
Szalonna, és pedig: magyar légszáraz paraszt-szalonna.
Szalonna, füstölt táblaára.
Szalonna, paprikás táblaára.
Szilva, boszniai, szerbiai, magyar, horvák vagy szakokban.
Hüvelyes vetemények, u. m.: nagy, fehér bab-gyalogpászuly, hámozott és hámozatlan borsó.
Kendermag, babó, szép sárga kása, (hámozott köles).

Keményítő, legfinomabb Tullanglaiza.
tömor.
közönséges.
Lekvár, 1-ső és 2-órendű.
Enyv, asztalosok használatára.
Mák, szürke és kék.
Paprika, elsőrendű és középinom.
Csiri, csipészek használatára.
Szappan, tömor.
Szilvium, valódi szerémi és szlavoniai.
Viasz, sarga.

(58)

a legolesobb napiárak mellett.

Arjegyzékeket kívánatra bérmentve küldünk.

Felajánljuk továbbá szolgálatainkat minden gabbanemnek, gyapju és egyéb országos termények bizományos bevásárlása és eladására, melyekre kívánatra megfelelő előleget is adunk.

HOFFMANN S. és W.

Budapestben.

Alkalmos, szolid és jó ajánlatokkal ellátott ügynökök ajánlatait szívesen fogadjuk.